

Kuukiri

Nr. 1 (176) Jaanuar 2009

Plusskraadidega uude aastasse

Väino Luik,
vallavanem

Plusskraadid, tugev tuul, libedus ja sekka ka külma — selliselt on uus aasta alanud.

Mäletan lapsepõlvest lumehangedesse ehitatud suuri koopaid, külmas paukuvaid aiateibaid, koolisõitu hobusereel läbi paksu lume või kelgutajat kandvat lumekoorikut märtsikuu päikesepaistelisel päeval. Koolivaheaegadel ja nädalavahetustel kelgutasime ja suusatasime peaaegu kogu valge aja.

Tänapäeval seda kõike peaaegu enam ei näegi. Pigem kasvab kelgumägi täis puid. Suusaradad ei aetagi sisse, sest lund on vähe, ning hobureega saab sõita vaid vähestes kohtades. Ilmselt ongi kliima soojenenud ja teisalt me ei kasuta neid väheseidki võimalusi, kui veel lund on, looduses viibimiseks. Toas arvuti taga on mõnusam ja soojem, kuid mitte tervislikum.

Jõulud ja aastavahetus ongi meenutuste ja arutluste aeg, et mis sai hästi tehtud ja mida vaja paremini teha.

Isiklikult sain ma möödunud aastal hakkama suure saavutusega: pärast väga pikka suitsumehestaazi ma juba viendat kuud ei suitseta. Olen kindlalt veendunud, et ma enam ei hakka ka. Algu oli väga raske, kuid praegu on juba lihtsam. Vallamajas suitsetab veel ainult kaks ametnikku.

Väga meeldiv on kohtuda ametivendadega teistest riikidest. Meil on sõprusvald Soomes ning külalised Juankoskilt on siin alati teretunud. Ka neil on üleilmne majanduskriis teravalt tunda andnud. Paljud mäletavad nende üht suurimat ettevõtet, kus toodeti kartongi ja paberit. Mõni aeg tagasi läks see ettevõtte pankrotti ja ligemale 200 valla inimest jäid tööta. Veel läks seal pankrotti üks linna kauplustest. Sotsiaalteenuseid pakunud suur hoone otsustati remontida, aga selleks raha ei leitud ja nüüd on see maja juba teist aastat tühi.

Viimastel aastatel on nende rahvarv vähenenud ligemale tuhat inimest ja töötus on tõusnud. Ometi ei unune

● Soome jõuluvana ja päkapikud Vana-Võidu lasteaias.

ELVIIRA HENDRIKSONI foto

sõbrad siin- ja sealpool Soome lahte ning nii saabuski meile külla ilma vallapoolse toetuseta Juankoski jõuluvana Arvo Toivanen koos päkapikkude Irja Toivaneni, Eija Haloneni ja Eila Puustineniga.

Meeldiv oli näha meie ja Soome jõuluvana de kohtumist. Soomlased käisid Uusna külamajas koduste laste jõulupeol. Viiratsi, Uusna ja Vana-Võidu lasteaias ning Viiratsi Hoolekandekeskuses. Üks meeldiv kohtumisõhtu oli meil Kõrgemäe turismitalus. Soovin meie Soome sõpradele õnne ja kordaminekuid edaspidiseks.

Praegu koostame valla 2009. aasta eelarvet. Majanduses on rasked ajad ja see annab tunda ka eelarve koostamisel. Üksikisiku tulumaksu laekumist planeerime vähendada ligikaudu 10 protsenti, võrreldes 2008. aastaga, mis rahaliselt on kaks ja pool miljonit krooni. See on summa, mida oleks saanud kasutada investeeringuteks.

Investeeringud sõltuvad mitmest asjaolust ja praegu on see osa veel lahtine. Sõltuvalt lahendustest on võimalik Kalmetu Põhikooli juurdeehitus ja rekonstrueerimine, Viiratsis Sakala tänava rekonstrueerimine, Viiratsis endise kaupluse ruumide rekonstrueerimine, (Järg 3. lk.)

Kindrali 125. sünniaastapäeval

Kindral Johan Laidoneri 125. sünniaastapäeva tähistamiseks 12. veebruaril toimuvad järgmised üritused:

* kell 13 lilledle panek kindrali sünnikohas, Viiratsi valla endises Raba talus;

* kell 13.30 lilledle asetamine kindrali ratsamonumendi juurde Viljandis;

* kell 14 teemakohane kohtumine Viljandi kultuurimajas, kõneleb kaitseminister Jaak Aaviksoo.

Kõik on üritustele oodatud. Vajadusel korraldab vallavalitsus transpordi üritustele ja tagasi.

“Rüblük” 50

Terve vald oli kokku aetud, kihelkond kokku kutsutud ...

Viiratsi lasteaed “Rüblük” tähistab oma 50. sünnipäeva reedel, 30. jaanuaril kell 17 lõbusa õuepeoga.

Oodatakse kõiki praegusi ja endisi lapsi ja lapsevanemaid, töötajaid, lasteaiad häid sõpru, tuttavaid ja toetajaid. Kingituseks sobivad lasteaiadele nii vajalikud paberid ja pliiatsid.

Pidu lõpeb ilutulestikuga.
NB! Selga soojad rõivad!

Sõnumeid

Viiratsi vald arvudes

2008. aastal sündis Viiratsi vallas 50 last ja suri 52 inimest.

31. detsembril elas vallas 3747 inimest. Külade kaupa: Jöeküla 70, Kibeküla 41, Kuudeküla 39, Loime 19, Mäeltküla 103, Mähma 116, Rebaste 21, Ridaküla 40, Ruudiküla 57, Saareküla 40, Surva 43, Tusti 158, Tõnuküla 70, Tänavilma 181, Uusna 396, Valma 134, Vana-Võidu 431, Vanavälja 75, Vardja 200, Vasara 75, Verilaske 124 ja Viiratsi alevik 1314.

Välisriikidesse lahkus 22 viiratsilast, neist Soome 16, Saksamaale 5 ja Ungarisse 1. Mujalt saabused elama 5 kodanikku, neist Soomest 4 ja Lätist 1 inimene.

Ljubov Auksmann,
registripidaja

Haigekassa kasutab rahvastiku registri aadresse

Alates 1. jaanuarist kasutab haigekassa rahvastiku registris olevaid põhielukoha aadresse. See tähendab seda, et kõik kirjad ja muud dokumendid saadab haigekassa edaspidi rahvastiku registris märgitud aadressile. Oma aadressi muudatusest ei saa haigekassat eraldi teavitada, piisab registrile antud andmetest.

Isikute aadresse kasutab haigekassa neile teadete või dokumentide (teated kindlustuskaitse lõppemisest, euroopa ravikindlustuskaardi või asendussertifikaadi, vähiskriiningu kutse jne.) saatmiseks.

Isiku soovil saadab haigekassa näiteks Euroopa ravikindlustuskaardi inimese põhielukohast erinevale aadressile. Sellisel juhul tuleb haigekassale esitada soovitud aadress iga taotluse korral.

Isik on kohustatud teatama rahvastiku registrisse elukoha andmed uude elukohta kolimisel, ebaõigete andmete tõttu või andmete puudumisel. Andmete õigsust saab kontrollida kohalikus omavalitsuses avalduse alusel või riigiportaalis www.eesti.ee rahvastiku registri e-teenuseid kasutades.

Elukohaandmete registrisse kandmiseks või muutmiseks tuleb esitada elukohajärgsele valla- või linnavalitsusele elukohateade. Seda on võimalik teha omavalitsusse kohale minnes, posti teel või digiallkirjaga e-meili teel riigiportaalis www.eesti.ee.

Lisainfot elukoha registreerimise kohta võib vaadata Siseministeriumi kodulehelt <http://www.siseministerium.ee/13615>.

Evelin Koppel,
Eesti Haigekassa avalike suhete juht

VOLIKOGUS 18. detsembril

2009. aasta eelarve pitsitab kõiki

„Kui paljudes omavalitsustes toimuvad vallavalitsustes koondamised, siis sel aastal Viiratsis koondamisi ei tule,“ ütles vallavanem Väino Luik. Tema sõnul saavad käesoleva aasta investeeringud põhineda ainult laenudel. Neid saab võtta ja et ehitushinnad on alla läinud, on praegu õige aeg investeerida.

Vallarahvale oli vallavanemal edastada sõnum: kui inimesed leiavad, et toetuste piire on vaja tõsta, siis teha vallavalitsusele vastavaid ettepanekuid.

Vallavolikogu liige Kaupo Kase soovitas eelarvereal kokku hoida, vähendades vallavolikogu kulusid (kasvõi mittetulusühingute esimeeste kohalkäimise eest) ja suunata need summad vallavalitsusse tulemusliku töö eest.

Esimesele lugemisele suunatud eelarve seletuskiri ütleb, et see eelarve projekt on koostatud laenuvõtmist arvestamata. Projekt sisaldab allasutuste jooksvaid kulutusi ja minimaalsel määral investeeringuid: omaosalust Valma infopunkti juurdeehitusel 300 000 ja Uusna külamaja spordiplatsi ehitusel 100 000 krooni.

Üksikisiku tulumaksu laekumine on planeeritud 10 protsenti väiksem, kui 2008. aastal tegelikult laekus. Languse määravad töötajad, kes Viiratsi vallas elades jäävad tööta, aga ka üldine majanduslangus.

Vallavalitsus tahab suurendada Viiratsi lasteade kohatasu 250 kroonini kuus. Seni koosnes see 130-kroonisest kohatasust ja 20-kroonisest õppetasust.

Lasteade toidupäevade maksumuseks tehakse 18 krooni, millest lapsevanem tasub 15 ja vald 3 krooni (seni 14 ja 2).

Valla ajalehe kulutused suurenesid värvilise trüki pärast, aga vallarahvale see meeldib, sest leht püüab pilku. Üürija renditulude vähenemine tuleb sellest, et Viljandi Tarbijate Ühistu ei rendi enam Viiratsi vallalt ruume.

2009. aastal planeeritud hajaasustusega kaevude toetus Viljandi Maavalitsuselt on 250 000 krooni, sama summa ulatuses investeerib vallavalitsus ise oma vallas asuvasse hajaasustusega kaevudesse.

Töötasud ei tõuse üheski valla allasutuses, riigi vahendite arvelt võib tulla palgatõus koolide õpetajatele.

Maa-asjad

Vallavanem selgitas Vana-Võidu küla Tiidumaa kinnistu omaniku Heiti Hakmanniga sõlmitud maa ostu-müügi eellepingu tingimusi. Notar kirjutas eellepingusse sellised põhimõtted, mis on kirjas ka otsuse eelnõus. Põhimõte on selles, et maaomanik ei või minna sellele maale, mis vald ostab, aga võib tegelda kaitsevööndis. Kui tööde, näiteks põlluharimise käigus midagi juhtub (trasside vigastamine), vastutab vald. Sisuliselt ei saa midagi juhtuda, sest trass on kahe meetri sügavuses, kuid mõne suure kivi liikumine põllutööde käigus võib tekitada

da trassidele kahju. Need maad on edaspidi teekaitsevööndis ja seal ei tohi nangunil midagi teha. Trass on paigaldatud, see avatakse pidulikult veel jaanuaris.

Valma Külaseltsile anti tasuta kasutusse kuueks aastaks maa, mis on vajalik projektiraha taotlemiseks, et saaks teha infopunktile juurdeehituse.

Teeregister tunnistati kehtetuks

Kuna teeseadus on muutunud ja olemas vabariiklik teeregister, kuhu Viiratsi vald annab andmeid, siis oma vallas teeregister enam vajalik pole.

Sotsiaalmäärused muutusid

Vallavalitsuse sotsiaalnõunik Ülle Lepik selgitas eelnõusid.

Peamiselt põhjustab sotsiaalala määruste muutmist see, et tänavu ei pruugi raha üle jääda täiendavateks toetusteks. Seni kasutati üljäägira prillide, abivahendite ja muu vajaliku kompenseerimiseks, sest see oli seadusega lubatud. Uuel aastal ei pruugi niisuguseid võimalusi tekkida.

Toimetulekutoetuse raha kasutamist kontrollib vallavalitsus ja koostab raha jaotuse kuude lõikes.

Hooldajatoetust on suurenenud sotsiaalmaksu tõttu otstarbekam maksta kord kvartalis. Inimene ei kaota sellest midagi.

Ülle Gurjev kinnitas, et Viiratsi Vallavalitsusel on hooldamine hästi korraldatud: hooldaja on määratud 90 isikule, kes seda vajavad.

Muutused palgakorralduse alused

Väino Luik selgitas, miks vallavalitsus ei võtnud tööle haridus- ja kultuurinõunikku. Selle asemel kutsuti ellu hariduse ümarlaud, mis on kiidusõnu väärinud.

Vajadus on haridus-, kultuuri- ja spordispetsialisti järele. See hakkaks organiseerima spordiüritusi, esitama allasutustele ettepanekuid, kuidas muuta tööd efektiivsemaks, kuidas hoida kokku kulusid, korraldaks üritusi, tegeleks turismialase tööga ja koordineeriks valla ajalehe väljaandmist.

Üks vanemraamatupidaja muudeti nooremraamatupidajaks, sest selles osakonnas võeti tööle finantsnõunik. Sotsiaalspetsialisti nimetus asendati lastekaitse spetsialisti nimetusega. Sotsiaalspetsialisti ametikoht nõuab kõrgharidust, kuid probleemsete lastega töötaval heal spetsialistil see puudub. Lastekaitsetöötajalt seadus kõrgharidust ei nõua, peab vaid olema selleks tööks sobiv isik.

Lühidalt olulisest

Aasta tegija 2008 preemia anti Tusti Külaseltsile.

Aasta pere preemia statuudi muutmiseks esitatud täiendavad ettepanekud volikogu haridus- ja kultuurikomisjoni heakskiitu ei saanud. Kinnitati preemia statuudi esimene muutmise variant, mille esitas haridus- ja kultuurikomisjon.

Maret Lina

PLUSSKRAADIDEGA UUDE AASTASSE

(1. lk. järg)

sotsiaalkorterite juurdeehitamine jne. Praegu koostatakse Viiratsisse laululava ehitamise ja tiikide ümbruse korrastamise, Tänavasillade rahvamaja sisemuse remondi ja ümbruse korrastamise ning Uusnasse palliväljaku rajamise ja Tusti järve ümbruse korrastamise projekti. Palk suureneb sel aastal ainult õpetajatel.

Sulailmad töid teedele ja tänavatele suure libeduse. Meil on kasutada kaks liivapuisturit ja nendega said suuremad probleemid lahendatud. Samas tuleb tunnistada, et kõiki teid ja tänavaid ei

suudeta liivatada ja lähtuvalt sellest ostime teehöövile taptera jäätunud teede karestamiseks. Seda tera kasutame edaspidi kruusateedel. Spetsialistide arvates on sellest libeduse likvideerimisel suur abi.

Viiratsi sidejaoskond ja perearstid on kolinud uutesse ruumidesse. Kahjuks loobus viimasel hetkel hambaarst siia tulemast, kuid loodame siiski meile vajaliku tohtri leida.

Tartu maratoniks ettevalmistus kipub lumepuudusel kesiseks jääma, aga loodan, et lund ikka veel sajab ja saab ka suusatada.

● Uusna lasteaia kohtusid Soome ja Eesti jõuluvana.

ELVIIRA HENDRIKSONI foto

Sõnumeid

Arstide vastuvõtuajad on endised

Viiratsi Perearstikeskus avas 12. jaanuaril ukсед uutes ruumides. Need asuvad esimesel korrusel. Kabinete on kuus – igal töötajal oma kabinet – ning invatualett ja olmeruumid. Ruumid on mõeldud ka hambaarstile ja massöörile. Praegu tegeleme nende otsimisega.

Uued ruumid on tänapäevased ja töökorraldus loodetavasti parem.

Suur tänu kõigile abistajatele: Viiratsi Vallavalitsusele, «DAG-ile», «Sunorekile», «Elionile» «Ritterile», Margus Toomlale, Raimo Truule ja Jerry Rosinale koos abilistega, tänu kellele kolimine nii kiiresti teoks sai.

Kõik patsiendid on teretunud. Soovitatav on etteregistreerimine telefonil 439 4634. Vastuvõtuajad on endised. Need on ka valla kodulehel näha.

Ülle Gurjev

Viiratsi Perearstikeskusest

Tervisehommikud

Hea tervis on tähtis, see annab jõudu ja elurõõmu iseendale ja teistele. Inimese tervis sõltub suurel määral lihtsatest igapäevastest toimingutest, nagu toitumine ja kehaline aktiivsus. Koos vastavatud Viiratsi Perearstikeskusega korraldame tervisehommikute nädala, et kõik Viiratsi valla elanikud saaksid infot oma tervise põhinäitajate kohta.

Tervisehommikud toimuvad Viiratsi Perearstikeskuses 2.–6. veebruarini kella 9–13. Pereõde Krista Rebane mõeldab siis vererõhku, veresuhkrut, kolesterooli, pikkust ja kehakaalu. Vajaduse korral järgneb 7. veebruaril endokrinoloogi konsultatsioon. Kellel on soov veresuhkrut ja kolesterooli mõõta, peaksid tulema uuringule söömata.

Mõõtmistulemustest tehakse kokkuvõtteid ning kuulatakse ettekannet tervislike eluviiside rollist haiguste

● Viiratsi Perearstikeskuse vastuvõturuum

ÜLLE GURJEVI fotod

ennetamisel ja ravis kolmapäeval, 11. veebruaril kell 14 rahvamajas. Soovitatav on loengule registreerida telefonil 439 4307.

Ootame rohkelt osavõttu ja soovime kõigile tugevat tervist!

Ülle Lepik,
sotsiaalnõunik

Puuetega inimeste jõulupidu Jõeoru Villas

Viiratsi Puuetega Inimeste ja Üksikvanemate Ühingu jõulupidu toimus 20. detsembril Jõeoru Villas, sest nii said peomeeleolust osa kõik.

Kahjuks ei külastanud meid jõuluvana. Tema osalus piirdus seekord peokulude katmisega. Küll aga olid ühingu liikmete alaealisi lapsi pidanud meele pakkimad, saates neile nägusad jõulupakid.

Jõulupeost võttis osa ka vallavanem Väino Luik, kes soovis kõigile jõulurahu ja uueks aastaks ainult head. Veel ütlesid häid jõulusoove valla sotsiaalkomisjoni esimees Ülle Gurjev ja sotsiaaltöötaja Ülle Lepik. Lasti ringi käia

● Õde Svetlana Kisseljova

säraval küünlal ning igaüks sai öelda oma jõulu- ja uusaastasooivid.

Igati meeldiva jõuluaja alguse pärastlõunal sadanud lumevaip tekitas meeldiva jõulutunde. Seda jätkus kuni aastavahetuseni.

Kaarel Kumer,
ühingu juhatuse esimees

Kindral Johan Laidoneri sünnist möödub 125 aastat

Kindral on Viljandi aukodanik

Kindral Johan Laidoner on Viljandi linna ja Viljandi valla aukodanik. Esimesena andis sellise austava tiitli talle Viljandi linn.

Pidulikult linnavolikogu istungil 12. veebruaril 1934 valiti oma lapsepõlve selles linnas veetnud Johan Laidoner Viljandi aukodanikuks ning ühtlasi anti tema nimi senisele turuplatsile. Kunstnik Eduard Timbermannilt telliti aadress, mille sama aasta 26. märtsil Tallinnas kindrali kodus Õllepruuli tänaval Viljandi linna esindus eesotsas linnapea August Maramaaga talle kätte andis.

Lugupidamine oma aukodaniku vastu ei piirunud vaid valimise ja aadressiga. Alates 12. veebruarist 1939 heisati linna raekoja tornis kindrali sünnipäevaks lipp. Seda kavatseti teha edaspidi igal aastal.

Taasiseseisvumise järel taastati Laidoneri kui Viljandi linna aukodaniku staatus ning loodetavasti saab volikogu istungite saalis paiknema ka kindrali pronksist rinnakuju. Traditsioon heisata raekoja torni tema sünnipäeval lipp ei ole seni veel järgimist leidnud.

Viljandi Vallavolikogu valis oma istungil 25. mail 1937, kaks päeva pärast kindrali sünnikoha tähise avamist Johan Laidoneri valla aukodanikuks. Et endine Viiratsi vald ja seal asunud Raba talu maa oli Viljandi vallaga liidetud juba varem, siis oli selline otsus igati põhjendatud.

Valla aukodaniku diplomi andis Laidonerile Tallinnas 6. detsembril delegatsioon, keda juhtis vallavanem Juhan Sumeri. Kindralile annetatud Viljandi valla aukodaniku diplom on säilinud ja asub Eesti Riigiarhiivis Laidoneri isikufondis.

Praegune Viiratsi vald on iga aasta rahastanud kindrali sünnikoha hooldamist, kuid kindral Laidoneri kui valla aukodaniku staatust pole siiski ennistatud.

Kindral Johan Laidoner valiti Tartu Ülikooli audoktoriks 24. veebruaril 1928 teenete eest Eesti kaitseväe loomisel ja juhtimisel Vabadussõjas. Tallinna Tehnikaülikooli tehnikateaduste audoktoriks sai Laidoner 9. veebruaril 1938. 26. aprillil 1940 sai kindral Eesti Teaduste Akadeemia auliikmeks kui isik, kellel on silmapaistvad teened Eesti riigi loomisel ja samuti Eesti teaduse edendamisel.

Jaak Pihlak,
Viljandi Muuseumi direktor

KINDRAL JOHAN LAIDONERI ELUKÄIK

Johan Laidoner sündis 12. veebruaril 1884 Viiratsi vallas Raba talus ja õppis aastail 1892–1894 Asumaa koolis.

Astus 1901. aastal vabatahtlikult sõjaväeteenistusse. Sõjalised teadmised omandas ta aastatel 1902–1905 Vilno (Vilniuse) sõjakoolis ning teenis aastail 1905–1909 Kaukaasias. Sai militaaralase kõrghariduse Peterburis Nikolai Sõjaväeakadeemias 1909–1912, seejärel teenis taas Kaukaasias. Esimesest maailmasõjast võttis Laidoner osa Läänerindel, kus sai kaks korda haavata ja korra põrutada.

Eesti Sõjaväelaste Ülemkomitee ettepanekul asus ta 2. detsembril 1917 Eesti diviisi ülema kohale. Saksa okupatsiooni ajal oli Eesti Ajutise Valitsuse esindaja Venemaal. Saabus 8. detsembril 1918 Eestisse ja asus juba 14. detsembril Eesti sõjaväe operatiivstaabi ülema kohale.

Polkovnik Laidoner nimetati Eesti Sõjavägede Ülemjuhatajaks 23. detsembril 1918 ning ühendati 20. jaanuaril 1919 kindralmajoriks. Valitsus vabastas ta pärast Vabadussõja võitmist ülemjuhataja ametikohalt 21. märtsil 1920. Eesti sõjaväe organiseerimisel ning juhtimisel Vabadussõja ajal osutatud teenete eest autasustati Johan Laidoneri Vabaduse Risti I liigi 1. järguga, talle anti Viimsi mõis, 3 000 000 marka ning ühendati kindralleitnandiks.

Oli I, II ja III Riigikogu liige ning võttis aktiivselt osa poliitilisest elust.

Johan Laidoner kutsuti 1. detsembril 1924 teist korda sõjavägede ülemjuhata-

jaks. Erru läks ta 8. jaanuaril 1925. Teenete eest kommunistliku mässu mahasurumisel autasustati teda Vabaduse Risti III liigi 1. järgu teenetemärgiga.

Kolmandat korda nimetati ülemjuhatajaks 12. märtsil 1934. Sellel ametikohal teenis ta 1940. aasta suveni. Kindraliks ühendati 24. veebruarist 1939.

Ta valiti Tartu Ülikooli audoktoriks 1928. aastal, Tallinna Tehnikaülikooli audoktoriks 1938. aastal ning oli Eesti Teaduste Akadeemia auliige alates 1940. aastast. Samuti oli Eesti Olümpiakomitee esimees, noorte kotkaste peavanem, Vabaduse Risti Vendade Ühenduse Keskjuhatuse esimees jne.

Viljandi Linnavolikogu valis 12. veebruaril 1934 Laidoneri Viljandi linna esimeseks aukodanikuks ning andis senisele turuplatsile Laidoneri nime. Viljandi Vallavolikogu valis tema aukodanikuks 25. mail 1937.

Kindrali nime kannab ka tema Viimsi mõisas asuv muuseum.

Nõukogude okupatsioonivõimud küüditasid kindrali 19. juulil 1940 koos abikaasaga Venemaale. Ta suri 13. märtsil 1953 Vladimiri vanglas. Tema hauda asukoht Vladimiri kalmistul on teadmata.

Mälestust Johan Laidonerist püüti Nõukogude okupatsiooni aastatel alataiseks rahva mälust pühkida, kuid see ei õnnestunud. Suure eestlase nimi jääb kestma seni, kuni püsivad Eesti riik ja rahvas.

Jaak Pihlak

Kindral Johan Laidoneri sünnikoha tähis

Mõtte püstitada kindral Johan Laidonerile tema sünnikohta mälestusmärk algatas 1936. aasta kevadel Vabaduse Risti Vendade Ühenduse Viljandi osakond.

Sünnikoha tähis avati 23. mail 1937. Üritusel viibisid kindrali ema Mari Laidoner, Vabaduse Risti Vendade Ühenduse Viljandi osakonna esimees kindralmajor Jaan Soots, kindralmajor Gustav Jonson, Viljandi linnapea August Maramaa, Viljandi vallavanem Juhan Sumeri ja veel paljud. Katte eemaldas sõjaminister kindralmajor Paul-Adolf Lill ja vaimuliku talituse pidas Viljandimaa praost Jaan Lattik. Esinesid Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoor ja Naiskodukaitse koor.

Kommunistlikud tegelased purustasid monumendi 5. septembril 1940.

Septembris 1988 tegi Jaak Pihlak Viljandi Muinsuskaitse Seltsi koosolekul ettepaneku taastada kindrali sünnikoha tähis. Mais 1989 asus Viljandimaa Muinsuskaitse Ühenduse liige Lembit Kadalipp taastamistööde üldjuhi kohale ning juba septembris valmis arhitekt Vello Kadalipul projekt ja 1. detsembril algasid ehitustööd. Järgmisel kevadel korraldati puude istutamise talgud: pandi kasvatama 74 pärna ja 11 tamme, mis pühendati

ajaloolistele maakondadele.

27. juunil 1990 asetasi tähisele nurgakivi Ernst Kirs ja Lembit Kadalipp. Selle pühitses Viljandi Pauluse koguduse õpetaja Jaak Salumäe ning kõne pidas kindrali sugulane Ellen Laidoner ja Torontos asuva Muldade Seltsi vanem Johannes Vihma. Mängis Viljandi Tarbijate Kooperatiivi pasunakoor ning laulis Viljandi KEK-i kammerkoor.

Sünnikoha tähise suurejooneline taasavamine toimus 9. septembril 1990. Avasõnad lausus Viljandimaa Muinsuskaitse Ühenduse esimees Jaak Pihlak ja päevakohase kõne pidas Eesti Muinsuskaitse Seltsi esimees Trivimi Velliste. Katte eemaldas aupaukude saatel Ernst Kirss ja Lembit Kadalipp. Pühitses Pihlistvere koguduse õpetaja Vello Salum. Sõna võtsid Eesti avaliku elu tegelased ja organisatsioonide esindajad. Tähise jalamile asetati arvukalt pärgi ja lilli. Muusikaliselt kaunistas üritust Viljandi meeskoor «Sakala» Taimi Välba dirigeerimisel ja Viljandi Tarbijate Kooperatiivi puhkpilliorkester Rein Uusma käe all.

Tähist ja alleed ümbritseva piirdeaia ehitamist alustati septembris 1990. See valmis juulis 1991, mil kogu kompleks sai ilme, nagu seda praegugi näha võib.

Koostanud Jaak Pihlak

Valma rahvas pidas aastalõpu koosoleku koos peoga

Vana-aastaõhtul algusega kell 19 kogunes Valma küla rahvas infopunkti aastalõpu koosolekule ja sellele järgnevale peole.

Külavanem andis ülevaate aasta jooksul tehtust, nimetades kõige tähtsama.

- Valmas on jällegi traditsiooniks saamas pensionärietas naiste meelepidamine 8. märtsil: külavanem ja Valma infopunkti perenaine kinkisid eakatele prouadele lilli. Ühtlasi oli see külarahva murede ärakuulamise ja võimalusel ka nende lahenduste otsimise päev.

- Valma keskus läbiv riigitee sai 538 meetri pikkusel lõigul kergasfaltkatte ja Sepa talu kohale rajati kaks teetruupi, mille tulemusena likvideeriti aastaid kestnud uputused. On hea, et Viljandi teedeosakond hoiab jätkuvalt tolmuwabana ka neid teelõike, mille vahetus läheduses asuvad Valma küla majapidamised ja mis olid suviti tolmukorra all.

- Aastavahetusel hakkas paranema juurdepääsutee Hilja Paloveri majapidamisele – sinna veeti kruusa. Viiratsi vallaga sõlmiti lepingud ühiskondlik kasutuses olevate erateede korras-hoiuks.

- Möödunud aasta lõpul parandati elektriga varustatust Järveveere puhkekeskuses, kuhu ehitati kõrgepingeliin. Kahjuks on seni ikka veel lahenduseta Raivo Asse ja Viktor Saviku majapidamise varustamine kvaliteetse elektrivooluga.

- Möödunud suvel asutati Valmas mittetulundusühing Võrtsjärve Kalanduspiirkond, mille keskus on esialgu Valma infopunktis. Selle kaudu sai küla juurde ühe töökoha – juhataja assistendina töötab kohaliku kaluri järeltulija Angela Leiaru.

- 2008. aastal sai täie hoo sisse Valma infopunkti tegevus aktiivse perenaise Anne Schwede juhtimisel. Nii Valma kui ka naaberküla rahvale korraldati kõikvõimalikke üritusi – emadepäev, isadepäev, naistepäev, kalurite päev, jaanipäev, põllumeestepäev, jõulupühad,

• Küla koosolek Valmas.

ANNE SCHWEDE fotod

mitmesugused lastelaagrid, võeti vastu ekskursioone, olid aeroobikatreeninguid jne. Külarahvas tänas Annet suure aplausiga.

- 2008. aastal valmis Valma infopunkti juures spordiväljak. Valma rahval on võimalik mängida korv- ja võrkpalli ning edaspidi ehk ka tennist. Raha saadi arengu sihtfondilt ja Viiratsi vallalt, kellele siinkohal suur tänu.

- Võrtsjärve Sihtasutuse projekti „Võrtsjärve värvavad II“ kaudu alustati 2008. aastal Valma infopunkti kõrvalhoonete ehitamist (2-lööviline kalurimuseum, puukuur, parkimisplats, välikäimlad, „Valma mehe“ püstkoda ja siseõue valgustus).

- 2007. aasta lõpul võttis külarahva üldkoosolek vastu Valma küla arengukava. Aasta hiljem selgus, et kavandatud abinõud on realiseerunud. Samuti on käivitatud protsess Valma infopunkti juurdeehituseks. Tellitud on projekt ja saadud ka ehitajatelt hinnapakumised. On mingi lootus, et PRIA kaudu ehk õnnestub saada ka ehitusele toetust.

Paari viimase aasta jooksul on selgunud, et infopunkt on meie väikseks jäänud – ehitati ju see kunagise suvila vundamendile. Juurdeehitusega loodame juurde saada ruume nii ühisürituste korraldamiseks kui ka infopunkti tegevuse laiendamiseks (saali laiendus, ringruumid, infolett, pesemisruumid spordiväljaku kasutajatele, inventariruumid, internetiruum, WC-d jne.).

- 2008. aastal ehitati Valmas jõudsalt turismirajatisi (Järveveere Puhkekeskus, OÜ «Päikesekivi», Valma puhkelaager). Kuigi turism tekitab külarahvas probleeme (köva lärm, ümbruskonna risutamine jms.), tulevad selle kaudu külla siiski ka uued töökohad. Juba praegu on pakkumisel mõned töökohad, kuhu külarahva seast pole kandidaate leida.

- Oktoobris avati pidulikult Valma Laevatehas, kus Marko Vaher, Ants Leiaru ja nende noored abilised alustavad traditsiooniliste puupaatide ja kalepurjekate seeriatootmist.

- Aastalõpuüritusel kiideti ka teenelise kaluri Enno Kella suurt võitu: ta kuulutati Viljandimaa 2008. aasta õppijaks. Külavanemalt oli talle selleks puhuks tänukiri.

Aastalõpuüritusel valiti ka Valma küla aasta tegu. Nominente oli kümnekonna ringis. Kolmandat-neljandat kohta jagasid tee asfalteerimine ja truupide paigaldamine ning Valma infopunkti tegevuse aktiveerumine. Kaht esikohta jagasid laevatehas ja spordiväljaku rajamine.

Ametliku osa lõpetuseks mälestasime leinaseisakuga meie hulgast aasta jooksul lahkunud Valma küla elanikke Jüri Kohki, Mati Kullast, Vaino Randjärve, Hilda-Mathilde Talu ja Ain Tirkat (senior). Olgu muld neile kerge.

Koosolek jätkus aastalõpupeoga, millest võttis osa umbes 80 inimest. Ime, et meie kitsuke infopunkt lõhki ei vajunud. Kesköö oli traditsiooniliselt rakettide õhukulaskmise ja vastastikuste õnnesoovide aeg.

• Aastavahetuspidu külamajas. Esiplaanil tantsib aasta õppija Enno Kell.

Jaan Leetsar,
Valma külavanem

● Laste ja eakate jõulupidu. Pildil on Uusna lasteaia mudilased. MEELIS UTI foto

TÄNASSILMA RAHVAMAJA AASTA KÕIGE KAUNIMAL KUUL

Aasta kõige kaunim kuu on detsember. Siis mõeldakse kõige rohkem oma lähedaste, sõprade ja kõigi teiste inimeste peale. Kõikjal korraldatakse jõulupidusid nii vanadele kui noortele.

21. detsembril toimus Tänassilma rahvamajas laste ja eakate jõulupidu. Lisaks oma piirkonna lastele ja eakatele olid piduliste hulgas Uusna lasteaia lapsed koos õdede-vendade ja sõprade-sugulastega. Kui kogu see peaaegu sada inimest saali sisenes, siis eriti liikumisruumi ei jäänudki. Mõltsime siis korraldajatega, et kuidas küll hakkama saada, kuid tänu kasvatajatele ja lastevanematele õnnestus see väga hästi.

Uusna lasteaia lapsed olid selgeks õppinud näidendi „Mõmmikute teletrihaigus“, millesse oli põimitud laule ja tantse. Tänassilma rahvamaja lastering „Lepatriinud“ esitas lõbusaid laulukeid ja eakate ajaviiteklubi laulis valgusest. Loomulikult oli külla tulnud jõuluvana kaugelt Põhjamaalt, et headele lastele kingitusi tuua. Lauldi ja loeti luuletusi või tehti, kes mida oskas.

Kingitused käes ja jõuluvana teele saadetud, kõpsutati seltskonnatantse. Samal ajal kattusid laud maitsvate toitudega.

Tänassilma rahvamaja pere tänab Uusna lasteaia toredaid näitlejaid vahva etenduse eest ja suur tänu Merlile, kes aitas seda suurepäraselt pidu teha.

19. detsembril külastas Tänassilma rahvamaja näitering „Pupu-Jukud“ juba traditsiooniliselt Viljandi „Mängupesa“. Lastele antud jõuluetendus kandis pealkirja „Tühjade susside saladus“. Sama etendus anti 21. detsembril Valmas.

Oleme teinud heategevusüritusi mitmes paigas. Seekord külastasime 22. detsembril Väikemõisa Väikelas-

tekodu, pakkudes neile jõulurõõmu näidendiga. Lastele jagas kingitusi põtradega kohale kihutanud jõuluvana. Sellised käigud teevad südame soojaks ja annavad jõudu jälle midagi head korda saada.

Seljataha on jäänud 2009. aasta esimene ürituski. 6. jaanuaril põletatakse Tänassilma rahvamaja juures jõulukuuski. Tormisest ja niiskest ilmast hoolimata said kuused tänavugi põletatud ning siis mindi kiirelt majja, et seada ennast vaatama etendust „Tühjade susside saladus“. Näitemängu nauditi, kuum tee tassid ja maitsvad lihapiirkad taldrikul. Pärast etendust tantsiti veel jõuluteemalisi tantse ja mõnuleti soojas toas.

Tänassilma rahvamaja soovib kõigile ilusat ja teguderohket algavat Pühvli aastat.

Pille Sihver,
rahvamaja juhataja

● Etendus „Tühjade susside saladus“ Tänassilma rahvamaja „Pupu-Jukud“ esituses.

KRISTA MEERITSA foto

Kuidas tänavu toetusi makstakse

Käesoleval aastal on toetuste maksmisel mõningaid muudatusi.

Toetus raske ja sügava puudega isikute hooldajatele makstakse välja kord kvartalis: märtsis, juunis, septembris ja detsembris. Summa ei vähene.

Riigieelarve puudujääk avaldab mõju ka omavalitsuste rahakotile: 2009. aastaks on riik vallale eraldanud toetuste maksmiseks senisest tunduvalt vähem raha. Töötute osakaal seevastu valla tööeliste elanike hulgas on oluliselt suurenenud ja töenäoliselt suureneb veelgi. Sellest tulenevalt ei ole meil enam võimalik kodanikele ühekordseid toetusi varasemas mahus anda. Vallavalitsusele esitatud avalduste arutamisel pöörame suuremat tähelepanu pere sissetulekule. Igale avaldusele tuleb need andmed lisada.

Kui retseptide alusel väljaostetud ravimitele kuulub aastas üle 6000 krooni, siis Eesti Haigekassa hüvitab osa. Selleks tuleb haigekassale saata avaldus. Vormi saab küsida perearstidelt, kuid meiegi võime aidata. Kõik kodanikule vajalikud riigiasutuste blanketid saab ka interneti vahendusel aadressilt www.eesti.ee/portaal/portaal.blanketid. Apteekide rohuarveid ei pea haigekassale esitama.

Toimetulekutoetuse arvestamisel pole muudatusi. Seda toetust on õigus saada ükski elaval isikul või perekonnal, kelle kuu netosissetulek pärast eluruumi alaliste normkulude mahaarvamist on alla kehtestatud toimetulekupiiri. Õpilasel ja üliõpilasel on õigus saada toimetulekutoetust juhul, kui tema perekond oli toimetulekutoetuse saaja eelmisel kuul.

Eluaseme normkulud leiab valla määrusest „Viiratsi valla toetuste taotlemise, määramise ning maksmise kord“. Toimetulekupiiri ühe pereliikme kohta on 1000 ja kõikide järgnevate pereliikmete kohta 800 krooni.

Toimetulekutoetuse arvestamisel ei arvata sissetulekute hulka ühekordseid toetusi; puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel makstavaid toetusi, välja arvatud puudega vanema toetus ja hooldajatoetus; kolme ja enama lapse pere toetust; riigi tagatisel antud õppelaenu.

Kõik ülejäänud sissetulekud tuleb toetuse taotlemisel arvesse võtta, kaasa arvatud riiklikud lastetoetused.

Kõik toimetulekutoetuse taotlejad peavad vallas deklareerima kogu oma vara: korterid, majad, autod, maad, pangaarved, väärtpaberid jne. Kui taotleja esitab dokumendid eluasemekulude hüvitamise kohta, siis ta peab tõestama ka oma eluruumi kasutamise õiguslikkust: kas ta on ise eluruumi omanik või on sõlmitud üürileping.

Toimetulekutoetus määratakse jooksuks kuuks, seda tagasiulatavalt ei saa. Selleks peab vallavalitsusse pöörduma iga kuu enne 20. kuupäeva.

Tingimusi on võimalik vaadata Viiratsi valla koduleheküljel www.viiratsi.ee või küsida raamatukogudest. Alati võib pöörduda vallamajja või helistada 435 0542 või 435 0543. Ülle Lepik

Noorkotkastel ja kodutütardel on põnevad laagrid

Kaitseliidu üks eesmärke on kasvatada poistest mehiseid mehi, kes oleksid kasulikud Eesti riigile nii igapäevaelus kui ka sõjaolukorras. Selle saavutamiseks tuleb ikka ja jälle minna metsa, kus saab oma võimeid ja oskusi proovile panna.

10.—12. oktoobrini veetsidki Võhma noorkotkad ja Kalmetu kodutütred päevi Navesti jõe ääres laagris, et õppida jõe ületamist kõite abil. Samuti õpetati viskama granaati, nagu lahing võib ette näha. Võtsime lahti ja panime kokku automaati ning esmaabitunnis saime teada, kuidas käituda metsas üksis olles, kui juhtub mingi õnnetus. Öötundidel oli oodata vaenlast. Neid mängisid seekord kaitseliitlased, jahimehed ja noorkaitseliitlased.

Magasime köetavates telkides, ahjuvalve toimis 24 tundi ööpäevas. Süüa keetsime lõkkel ning seal sai isegi pannkooke küpsetada. Metsaüritused ongi meie kotkaste lemmikud, isegi talvel ja lumega.

Nagu teada, peab iga sõdur oskama tantsida valssi, naised oskavad seda nagunii. Seepärast korraldas Kalmetu kodutütardel rühm oma koolis juba teist korda tantsulaagri, mis kestis samuti kolm päeva.

Osa võttis 45 noorkotkast ja kodutütart peaaegu kõigist Viljandimaa rühmadest. Et tantsimine on selline ala, mis nõuab pidevat harjutamist, olid eelmisel aastal õpitud tantsusammud meelest läinud, alustasime jälle algusest. Õppisime sambat, valssi, rumbat, tša-tšat ja džaivi, ka kaera-jaani ja üht *line*-tantsu. Suur tänu õpetaja Maire Sarapuule, kes tuli kohale Pärnust, et nädalavahetus meie seltsis veeta. Tantsus ongi kõige tähtsam õpetaja: kui tema meeldib, siis on ka tantsida meeldiv.

Oli ka muid tegevusi. Esimesel õhtul õppisime kandraami valmistama ja haavatut kandma, teisel õhtul vaatasime dokumentaalfilmi Eesti ajaloost. Õhtul toimus ball kleitide, ülikondade ja

● Soe toit ja jook on välilaagri tingimustes väga vajalik. Selle eest hoolitseb Kalmetu rühmavanem Maire Juus (keskel). AVE PURU fotod

õhupallidega. Igaüks sai näidata, mida oli päeva jooksul õppinud.

6. detsembril olid Võhma noorkotkad ja Kalmetu kodutütred jällegi metsas, kus toimus koormusmatk. Koguneti meierei juurde, kus jagati välja toiduaained ja muu varustus. Seltskonnaga ühines instruktor Toomas Taimre, kes õpetas varjatult liikuma. Kaardi abil läbiti viis kontrollpunkti.

Kõnniti paarkümmend kilomeetrit. Kaitseliitlased läbivad samuti oma rännakutel pikki vahemaid, kandes suuri seljakotte. Meie kandamid olid küll kergemad, kuid siiski tülikad. Võhma tagasi jõudsimel õhtul kella kuue paiku. Kultuurimaja ees põlesid sajad küünlad ja jõululaat oli täies hoos. Vaatepilt oli võimas.

Seekordne maakondlik talilaager toimus 20.—22. detsembrini Võhma Gümnaasiumis. Osa võttis 120 noorkotkast ja kodutütart ning paarkümmend juhti. Nagu alati, käis töö õpitubades.

Esimesel päeval valmistati päkapikke ja teine õpituba tegi raadiosidet, mängiti noorkotkaste ja kodutütardel lemmikmänge kabet ja malet ning küünlavabrik valmistas koos lastega küünlaid. Siinkohal suur tänu Peterile, kes oli väga lahke ja abivalmis ning aitas luua soojust ja valgust pimedasse aega.

Teisel laagripäeval käisime terviserajal ja tegime ühe maastikumängu, mis lõppes lumeskulptuuride ehitamisega. Pärastlõunal jätkusid õpitoad. Enekaitses õpetas Inessa Maksimova spordikoolist. Seekordne tantsustiil oli *jump*, mis on eriti populaarne noorte seas. Päkapikkudele ehitati käsitöö õpitoad redelid. Õhupüssist seekord ei lastud, kasutati hoopis M-16 laskesimulaatorit.

● Raigo Mees viib Navesti luha laagris varustust üle jõe.

● Kalmetu rühma noorkotkas Rauno Pettai kannab Sakala maleva noorkotkaste maleva pealikule Rünno Johnsonile ette: "Kalmetu rühm Võhma talilaagri pidulikuks avamiseks valmis!"

Võhma kooli meediaõpetaja abiga valmisid vanadest ajalehtede väljalõigetest seinaplatid, mille hulgast valiti parim. Kõik rühmad esitasid õhtul isetegevuskava jõulude etemal. Käis ka jõuluvana, aga diskole ta ei jäänud.

Kolmandal päeval toimus nii kodutütardel kui noorkotkastel tarkuste tund, seejärel täideti tagasisidelehed ja koristati koolimaja.

Lõpurivistusel osales Sakala Maleva pealik kolonel Ando Kergand. Täna kõiki laagris osalenud vabatahtlike juhte, õpitubade korraldajaid, kooli esindajaid ja kokkasid. Suur tänu Võhma Gümnaasiumile, kes võõrustas nii palju inimesi.

Kokkuvõtteks võib öelda, et 2008. aasta oli kodutütardel ja noorkotkastele igati edukas. Toimus palju üritusi, millest ka agaralt osa võeti. Meie rühmadele olid meeldejäätavad Lätis toimunud neljapäevane laager ja viiepäevane laager Aegna saarel.

Ees ootavad Laidoneri retk, ekskursioon Riigikokku ja vabariigi aastapäeva paraad.

Maire Juus,
Kalmetu kodutütardel rühmavanem

Veebruarikuu sünnipäevalapsed

1. Eino Lilienthal	Viiratsi	74
2. Otto Pärt	Mäeltküla	78
3. Heino Mikk	Saareküla	80
4. Aino Kaubi	Viiratsi	74
5. Vaike Järv	Viiratsi	79
5. Elfriida Sadam	Mähma	76
7. Harry Erm	Vana-Võidu	86
8. Maimu Salomets	Välma küla	65
9. Laine Jüris	Viiratsi	71
10. Meralda Tamm	Uusna	70
11. Margarita Kalda	Vana-Võidu	78
11. Ilme Muts	Mähma	71
12. Dmitri Nikolajev	Mäeltküla	77
12. Laine Roosipuu	Välma	73
12. Arno Järve	Tänassilma	72
12. Silja Rohtla	Vardja küla	72
12. Mõlvi Tõnisson	Tusti küla	72
14. Tiit Tikis	Vasara küla	65
15. Vilma Roo	Välma küla	82
15. Endel Meremaa	Tusti küla	73
16. Maie Kase	Tusti küla	74
17. Leida Moks	Tänassilma	87
17. Valentine Lamsoo	Viiratsi	75
18. Öie Uutsalu	Vana-Võidu	71
20. Ilme-Helju Susi	Uusna küla	76
21. Helju-Eha Lips	Viiratsi	74
23. Luule Sõlg	Viiratsi	70
24. Niina Aleksejeva	Uusna küla	73
24. Mari Kokla	Mähma küla	71
25. Anatoli Jusin	Uusna küla	73
26. Juhan Tasak	Mäeltküla	70
26. Aino Toomik	Viiratsi	81
27. Maria Jaanre	Tänassilma	93
27. Lidia Antton	Kuudeküla	70

Kui keegi ei soovi oma nime ajalehes avaldamist, siis helistatagu telefonil 435 0543.

Sündisid

Rasmus Pukk 14. detsembril
Avo Suvi 16. detsembril

MÄLESTAME

AIN TIRKA Valmast
HELJU KIVISAAR Vanaväljal
HILJA JÜRIMAA Ruudikülalt
AUGUST PASTIK Tänassilmast
ELMAR LELLEP Valmast
JÜRI TEKKO Viiratsist
IDA LAINAS Kibekülalt
VALTER TUHKANEN Uusnast
MARIA KITSING Rebastelt

VABANDUS

Detsembri «Kuukirjas» vallavalitsuse inforubriigis oli: „...lõpule viidud läbi-rääkimised Viktor Gurjeviga.“ Peab olema Heigo Gurjeviga, Viktor on tema isa, kes suri juba viis aastat tagasi.

Toimetaja

Piirdeaedade ja värvate paigaldus ning aiamaaterjali müük. Võtame vastu tellimusi algavaks hooajaks. 5567 9536, heigo@aiapaigaldus.ee.

Ara anda noor hallikirju isane kast-reeritud kass. Tel. 432 5108.

● Talvine Vana-Võidu

PEETER ARRO foto

Uusnas asub von zur Mühlenite kalmistu

(Algus eelmises «Kuukirjas»)

Olga Tuhkanen mäletab, et eespool oli haudu kümme pluss kolm ja tagapool umbes kuus.

Agnes Tikko, kes kaua aega korrastas ringsurnuaeda, teab täpselt, et haud asetsevad surnuaia tagumises paremas nurgas ja eespool vasakut kätt, kui värvast sisse minna. Ta väidab neid tagumises osas rohkem olnud. Kaarel Kumer mäletab vaid kolmeist hauda, kuid tema oli tol ajal lapseohu.

Olga Tuhkaneni üksikasjaliku selgituse kohaselt asusid vasakul pool kellukatega ristid, mõnel ka niisama rauast rist ümarate kaunistatud osttega. Suuremad platsid asusid surnuaia tagumises parempoolses nurgas.

Mäletatakse, et haudadel olid plaadid ja neil saksakeelsed nimed peal.

Tol ajal olid veel surnuaial värvavad ees. Olga Tuhkanen mäletab, et haudadel olid kuldsete kirjudega ristid. Eesosas olid väiksemad, tagumises suuremad ristid. Haud olid kaetud marmorplaatidega. Kaido Pukk teab, et haudadel asusid suured maakivid. Kui neid kultuurimaja ehitamise kampaania käigus 1950-ndail aastail purustama hakati, õnnestus temal üks päästa.

Veel üks kivi päästeti, see asub Viiratsi vallas Mähma külas ühel kinnistul.

Nii Olga Tuhkanen kui Agnes Tikko mäletavad ühtmoodi, et viimane, kes oli maetud, oli 1905. aastast Jenny. Tundub, et eakate daamide mälu petab mõlemad, sest kirikukirjad väidavad surma-aastaks 1904.

Eesti ajalooarhiivis leiduvas 1904. aasta sünni-, abielu- ja surmameetrikas on kirjas, et Johanna Marie (Jenny) von zur Mühlen, sündinud von Holst (Viljandi 23. 07. 1823 — Viljandi 23. 07. 1904) on surnud 1904. aastal ja maetud Uusna perekonnakalmistule.

Olga Tuhkanen kirjeldab, et Jenny plaat oli säilinud veel kaheksakümnendate aastate lõpul. See polnud suur, oli valget värvi ja suur tükk oli küljest ära.

Viiekümnendail aastail, kui Uusnas asus sovhoosi keskus, andis Ilmar Kikase sõnul tollane direktor Peeter Orgel käsu surnuaeda komsomolklubi ehitada. Agnes Tikko mäletab, et selleks veeti “Tähe” osakonnast isegi üks maja kohale.

Kaarel Kumer teab, et ehitati tantsuplats ja käidi tantsimas. Olga Tuhkaneni jutu järgi ei leidnud see kasutus peale ühe korra. Aga vundamendi jäänuseid oli märgata veel kaheksakümnendail aastail.

Uusna mõis ja ringsurnuaed ei kuulu muinsuskaitse alla ning kalmistuga pole tegeldud. Aastaid kasutati seda prahi mahapaneku kohana ning pesukuivatuspiltsina. Viimasel ajal on surnuaeda korrastatud ning sanitaarraide käigus on eemaldatud väheväärtuslikud puud.

Uusna ringsurnuaed on tunda saanud erinevaid ajastuid, põlvkondi ja võime. Eriti laastavaks osutus Nõukogude aeg, mil hävitati hauatähised ja surnuaeda kavatseti ehitada komsomolklubi. Ent vaenlaste kiuste on veel midagi alles, mis viitab sellele, et see koht ei ole lihtsalt tavaline ümmarguse põhiplaaniga plats, vaid kunagiste mõisnike viimne puhkepaik.

Uusna küla kroonika on peaaegu olematu, nimetatud surnuaed on märkimisväärse ajalooaga. Palun kõiki, kellel on andmeid, fotosid või dokumente Uusna küla, mõisa, surnuaia jms. kohta, anda neid materjale kasutada, et pildistada ümber ja jäädvustada ajalooks.

Teatada võib «Kuukirja» toimetajale (maret@vmg.vil.ee) või allakirjutatud le kaitinc@gmail.com (kirjad Uusna jsjk.).

Kaiti Pilk

“Kuukirja” annab välja Viiratsi Vallavalitsus, ilmub 20. kuupäeva paiku. Toimetaja Maret Lina (tel. 521 3811). Kirjad saata Viiratsi postkontorisse 70101; e-post: viiratsi@viiratsi.ee. Kodulehekül: http://www.viiratsi.ee. Trükiarv 1400.